Jernverkshelga

i Feiring 3. august – 5. august 2018

Jernverksspillet

«Menn av malm, jenter av jern»

Nær naturen - nær historien

Velkommen til Jernverkshelga i Feiring!

Det blir aktiviteter og tilbud for store og små, og fremst av alt det historiske jernverksspillet «Menn av malm, jenter av jern». I år er datoene fredag 3. august, lørdag 4. august og søndag 5. august. I tillegg til teaterforestilling, kan Jernverkshelga by på noe for både historie-interesserte, turgåere og barnefamilier. Nytt av året er at hovedarenaen for aktiviteter og opplevelser på formiddagen lørdag og søndag er Carsten Ankers Lysthus. Her blir det god, gammeldags markedsstemning med boder, håndverkere, musikk og aktiviteter for unga. I tillegg blir det spennende foredrag, og i år starter også verksvandringene ved Lysthuset. Start dagen med en spennende gruvevandring i St. Pauls gruve, det skal være mulig å få med seg alt på en dag! (men, ønskes et roligere tempo, anbefaler vi å komme både lørdag og søndag…)

Det hele startet I år 2000 med et uttalt ønske om å få de 200 år gamle ruinene etter Feiring Jernverk fram i lyset. Et teatermanuskript ble skrevet og innstudert, og siden har Jernverksspillet og Jernverkshelga blitt en årlig happening. De hittil omlag 55 forestillingene har samlet omkring 11 000 mennesker fra hjembygda, nabobygder og langveisfra.

I tillegg til at mennesker samles og opplever naturen på Feiringsåsen, er vi også med på å holde liv i vår egen nære historie. Spillet handler om våre relativt nære forfedre og –mødre som levde under svært fattige og harde kår i Feiring Jernverk, og på liknende plasser rundt om i Norges land. Det har en verdi at vi i våre priviligerte liv kan bli minnet på hvor heldige vi er, ikke bare med vår geografiske plassering i verden, men også vår tidsmessige plassering i historien.

Stor dugnadsinnsats legges ned foran Jernverkshelga. Feiring Jernverks Venner, styret for Jernverkshelga, skuespillere, musikere, regissører og produksjonsapparatet i «Menn av malm, jenter av jern», billettselgere, parkeringsvakter, grunneiere og andre er med på å gjøre denne helga mulig.

Feiring Jernverks Venner har siden etableringen i 2003, stått på for å gjøre jernverksruinene til en best mulig publikumsopplevelse, og er en selvskreven medarrangør av Jernverkshelga. Foreningen har vært selve drivkraften i gjenreisingen av Carsten Ankers lysthus, og har gjort St. Pauls gruve til ei flott og spennende besøksgruve.
Stadig flere besøkende viser at Jernverkshelga er en attraktiv kulturbegivenhet for hele familien. Vi håper vi ser deg i St Pauls gruve, ved Lysthuset og i Jernverket første helga i august!

Hanne Jevnaker
leder av Jernverkshelga i Feiring

Marit Brodshaug Sveen
leder av Feiring Jernverks Venner

Jernverksspillet

«Menn av malm, jenter av jern»

Det historiske spillet «Menn av malm, jenter av jern» framføres i år for 19. året på rad i det naturlige amfiet i Feiring jernverk. Handlingen er basert på faktiske hendelser og virkelige personer som bodde og arbeidet i jernverket i året 1808.

Teaterforestillingen bringer oss altså 200 år tilbake i tida. Ute i Europa raser Napoleonskrigene. Det er uår og kornmangel i Norge. Isen ligger fortsatt på Mjøsa i mai.

I det vesle jernverkssamfunnet på Feiringåsen lever og arbeider 152 voksne og barn. Situasjonen er til tider ganske håpløs. Det er uår, nød og krig. Mangel på korn gjør at det må brukes bark og mose i brødet. Blodsotten herjer. Mange barn dør. Over arbeidsfolka står forvalter Hans Henrik Gerhard Klouman, verkseier Carsten Anker, presten og Vårherre. Frykten for krig, sult, sjukdom og øvrighet preger folk, men midt i all nøden finner vi også kjærlighet, ei tru og et håp. Aktørene gir deg et viktig tidsbilde og en flik av Feiring jernverks korte, men dramatiske historie. I spillet møter vi forvalter Klouman og hans kone Pauline, unge Elisabeth og Jens, Dorte og den steile Peder, vennene deres Andrine og Gudmund og en rekke familier i verket. Bli med et par hundre år tilbake i tida og følg noen menneskeskjebner i Feiring jernverk gjennom dramatikk, romantikk, humor, gudstro, nød og alvor.

Tor Karseth
er forfatter og visesanger fra Hamar. Han har skrevet og produsert over tretti teaterstykker for barn og voksne. Han skrev «Menn av malm, jenter av jern» våren 2000.

Lisa Brodshaug
fra Feiring er årets regissør. Hun har vært med i Jernverksteateret i mange år og spilt både Madam Klouman og vanlig verkskjerring, hun har også vært barneregissør og musikkansvarlig. Lisa har mange års erfaring som regissør for amatørteater i Feiring og hun har også vært regissør for barneteater i Oslo.

Eline Birkeland Lorentzen
fra Eidsvoll har vært med i Jernverksteateret i flere år, og er for tredje gang vår barneregissør. Eline er leder for Eidsvoll amatørteater og til daglig er hun museumspedagog ved Eidsvoll 1814 der hun blant annet har ansvar for museets skoletilbud.

Carsten Anker

og Feiring jernverk

Carsten Anker ble født i Halden i 1747. Som ung mann flyttet han til Danmark, og gjorde en rask og lysende karriere innenfor embetsverket i København.

Det var gjennom et arbeidsbesøk på glassverket i Hurdal at Anker kom over den vakre eiendommen på Eidsvoll som senere ble hans hjem. Jernverket ble overdratt til Carsten Anker i 1794. Men verket var gammelt og nedslitt. Et stort og langvarig restaureringsarbeid ble igangsatt av både verket og hovedbygningen på Eidsvold verk.

Prost Leganger i Eidsvoll hadde kastet fram ideen om å bygge et jernverk i Feiring. Gruvene som skaffet jernmalmen til Eidsvoll verk lå på åsen i Feiring, og her var det hentet ut jernmalm i et par hundre år allerede. Her var det også store skoger til kullveddrift. Jernet kunne nå smeltes i Feiring, og fraktes som jernbarrer til Eidsvoll verk for videre bearbeidelse.

Anker igangsatte anleggsarbeidet for Feiring verk i 1798. I 1806 sto verket ferdig til drift. Anker fjernstyrte både Eidsvoll verk og Feiring verk fra København, og det var først i 1811 at han tok med seg sin familie og flyttet til Eidsvoll. Hovedbygningen på Eidsvoll verk var nå en av de største og staseligste bygninger i Norge, og kunne dermed huse Riksforsamlingen i 1814.

Carsten Anker var sterkt medvirkende til de viktige begivenhetene i 1814, men hans karriere endte tragisk. På grunn av krigen og engelsk blokade hadde han i flere år ingen omsetning verken av trelast eller jernverksprodukter. Ved verket i Feiring stanset driften i 1818. I 1822 var Carsten Anker falitt, og i 1823 måtte han se at alle hans eiendeler, innbo og løsøre ble auksjonert bort. På Feiringåsen sto bare ruinene igjen etter jernverket. Og det er blant disse jernverksruinene vi avvikler jernverkshelga og framfører jernverksspillet.

Husk

Vi anbefaler regntøy, ikke paraply! Sitteplasser på trebenker og i skråningen.

Forestillinger

Fredag 3. august	kl 18.00
Lørdag 4. august	kl 16.00
Søndag 5. august	kl 16.00

Dette er en teaterforestilling uten tekniske hjelpemidler. Vis hensyn, bidra til ro under forestillingen!

Program

Fredag 3. august 2018

Aktivitet	Når	Hvor
Matboden åpner. Salg av øl/vin/farris og medisterkake i lompe	kl 16.30	Jernverket
Åpning av Jernverkshelga v/storting-spresident Tone W. Trøen	kl 18	Jernverket
«**Menn av malm, jenter av jern**»	kl 18.15	Jernverket
Premieresuppe	etter forestillingen	Jernverket

Lørdag 4. august 2018

Aktivitet	Når	Hvor
Gruvespillet «**Jerntid**»	kl 12	St.Pauls Gruve
Omvisning/Aktiviteter	kl 12.30	St.Pauls Gruve
Markedsplassen åpner. Salgsboder, håndverkere, underholdning og aktiviteter	kl 12	Lysthuset
Et taterfølge kommer med gjøgleri og lirekasse - v/Cirkus Sibylla	kl 13	Lysthuset
Foredrag "Hva fikk man til ved Feiring Jernverk" v/Erik Hoel Skjønhaug	kl 13.30 - 14	Lysthuset
Verksvandring Lang løype: Guidet vandring ned til Masovnen og rundt i Jernverket. Kort løype: Guidet vandring ned til jernverket, kort om noen av ruinene i verket	kl 14.30 kl 14.45	Lysthuset Lysthuset
Matboden åpner	kl 15	Jernverket
«**Menn av malm, jenter av jern**»	Kl 16	Jernverket
Matboden åpen etter forestillingen		Jernverket

Søndag 5. august 2018

Aktivitet	Når	Hvor
Gruvespillet «**Jerntid**»	kl 12	St.Pauls Gruve
Omvisning/aktiviteter	kl 12.30	St. Pauls Gruve
Markedsplassen åpner. Salgsboder, håndverkere, underholdning og aktiviteter for barna	kl 12	Lysthuset
Vokalensemble Bris synger	kl 13	Lysthuset
Foredrag "Ovnsproduksjon på jernverkene i eidsvoll, Feiring, Hakadal og Odal" v/Ola Fjeldheim	kl 13.30 - 14.15	Lysthuset
"Håndverksaktiviteter" for unga v/ Natalia Strenkova	kl 13.30	Lysthuset
Verksvandring Lang løype: Guidet vandring ned til Masovnen og rundt i Jernverket. Kort løype: Guidet vandring ned til jernverket, kort om noen av ruinene i verket	kl 14.30 kl 14.45	Lysthuset Lysthuset
Matboden åpner	kl 15	Jernverket
«**Menn av malm, jenter av jern**»	kl 16	Jernverket
Matboden åpen etter forestillingen		Jernverket

Gruvevandring

Opplev mystikken i fjellet!

Steil. St. Pauls gruve

Husk

Beregn god tid! Det er kaldt og vått inne i gruva. Du trenger et varmt plagg og godt skotøy!

Allerede på 1600-tallet ble det tatt ut jernmalm fra gruvene i skogen i Feiring. Malmen ble frakta til Eidsvoll verk og seinere til Feiring jernverk. En av de største gruvene var St. Pauls gruve, som nå er tilrettelagt som besøksgruve.

Bli med på en spennende gruvevandring for å oppleve stemningen og dimensjonene og høre guidens fortellinger om gruveteknikk og livet inne i fjellet. Feiring Jernverks Venner har forberedt en ny del av gruva for visning. Denne delen kaller vi «Galleriet», den er lyssatt og vil gi publikum en helt ny gruveopplevelse.

Både lørdag og søndag innledes gruvevandringen presis kl 12.00 med tablå som gir et dramatisk innblikk i gruvearbeidernes hverdag.

St. Pauls gruve ligger ca 20 minutters gange på sti fra parkeringsplassen «Skomakarbakken». Omvisningen passer for barn og voksne. St. Pauls gruve ligger et lite stykke unna Lysthuset og Jernverket, se kart på bakerste side i programmet.

Carsten Ankers lysthus

Carsten Ankers gjenreiste bolig, også kalt Lysthuset, ble innviet 8. juni 2013, på dagen 200 år etter at prins Christian Fredrik besøkte Feiring jernverk.

Feiring Jernverks venner

Feiring Jernverks Venner ble etablert i 2003. Venneforeningen bidrar med vedlikehold og ettersyn av Feiring jernverk, og arbeider med å spre kunnskap om jernverkshistorien. Som medlem i Feiring Jernverks Venner støtter du arbeidet venneforeningen utfører, og du kan selv være med å bidra.

Ettersom interessen for Feiring jernverk blir større, øker også behovet for hjelp ved arrangementer og dugnader. Vil du bli medlem? Snakk med «vennene» under Jernverkshelga eller finn kontaktinformasjon på www.jernverket.info.

«Et Lyst-Huus, som en Spærstue, som har den skjønneste Udsikt som maaske er at finde i Norge, da man har Mjøsen for sine Fødder samt hele Hedemarken omtrent 8 á 10 Miile i Stræckning.»

Carsten Anker omtalter utsikten i et brev til sin bror Peter i 1802

Marked og opplevelser

Sted: Lysthuset

Vi byr på god, gammeldags markedstemning med salgsboder, håndverkere, musikk og aktiviteter for unga.

Feiring Jernverks Venner selger mat og drikke på markedet.

- Rømmegraut
- Kaker/kaffe/farris
- Medister i lompe
- Pølser – grill selv på bålpanne

Husk
solkrem, regntøy og gode sko!

Foredrag inne i Lysthuset

Lørdag: Hva fikk man til ved Feiring jernverk? v/Erik Hoel Skjønhaug. Et enkelt og uvitenskapelig innblikk i de viktigste sidene ved jernverksdriften.

Søndag: Ovnsproduksjon på jernverkene i Eidsvoll, Feiring, Hakadal og Odal v/Generalsekretær i Fortidsminneforeningen Ola Fjeldheim.

For unga

- Stylter
- Ringspill
- Kaste på blink
- «Verketsvinsjen»
- Hinderløype
- Natursti

Kunst- og håndverkverksted

Søndag:
Natalia Strenkova er en kyndig og kreativ aktivitetsleder med lang erfaring i organisering av kunst- og håndverksaktiviteter

for barn og voksne, bl.a. fra Eidsvoll 1814. «Jeg liker å vise folk den fargerike verden rundt oss», sier hun. På verkstedet kan du lage fine ting av materiell som vi finner i naturen. Aktiviteten passer for barn fra 4 til 99 år. «Kreativitet er viktig, det gir balsam for sjelen», sier Natalia.

Underholdning

Lørdag: To tatere vandrer gjennom markedet med en kjerre, ild, røyk og lirekasse. Den freidige Sibylla er ivrig etter å få Carl til å åpne frakken og tilby de glitrende varene sine. Hun tilbyr rykende fersk kaffe fra nesten helt rene kaffekopper og andre ting hun syns er fine til tonene fra Carls lirekasse…

Verksvandring

max 30 personer på hver vandring; først til mølla!

Lang Verksvandring starter på nordsiden av Lysthuset kl 14.30 lørdag og søndag.
Guidet vandring ned til Masovnen og rundt i Jernverket. Små tablåer underveis.

Vandringen tar ca 45 minutter, og avsluttes ved amfiet.

Kort Verksvandring starter på sørsiden av Lysthuset kl 14.45 lørdag og søndag.
Guidet vandring ned til Jernverket, kort om noen av ruinene i verket.

Vandringen tar ca 30 minutter, og avsluttes ved amfiet.

Premieresuppe

Etter premieren serveres gratis suppe til alle - jernverkssuppe kokt over bål i jerngryte!

Matboden i Jernverket

Salg av øl/vin/farris/ kaffe og enkel «biteti» før og etter forestillingen «Menn av malm, jenter av jern».

Her finner du oss

Til gruvevandring i St. Pauls gruve (blå og rød rute)
Kjør fv. 33 til Stubberuddalen i Nord-Feiring. Følg skilting mot St. Pauls gruve opp Stubberudvegen. Ca 5,5 km på grusveg. Åpen bom. Etter parkering ved Skomakarbakken er det ca 20 minutters gange til St. Pauls gruve.

Til Carsten Ankers Lysthus og Feiring Jernverk (blå rute)
Kjør fv. 33 til Stubberuddalen i Nord-Feiring. Følg skilting mot Feiring jernverk og Lysthuset opp Stubberudvegen. Etter parkering er det ca 10 minutters gange på grusveg til Carsten Ankers Lysthus, og 20 minutters gange på grusveg til Feiring Jernverk.

Skal du bare på forestillingen «Menn av malm, jenter av jern», ber vi deg velge denne vegen (på grunn av parkering): Til Feiring Jernverk, og evt. om jernverket til Carsten Ankers Lysthus
(grønn rute)
Kjør fv. 33 til Feiring sentrum. Følg skilting mot Feiring Jernverk. Kjerkelinna-Bamrudvegen-Dalbekkvegen. Ca 9 km på grusveg. Åpen bom. Etter parkering ved Atthaldsdammen er det ca 15 minutters gange på sti inn til jernverket.

BILLETTER

«Menn av malm, jenter av jern»
Billetter kjøpes på stedet, kontant eller Vipps.
Voksne kr 250. Under 16 år kr 100. Under 6 år gratis.
VIPPS nr: 114390

Gruvevandring
Voksne kr 80. Under 16 år gratis. Medlemmer i Feiring Jernverks Venner kr 50.

Gratis
bompassering
og parkering

Gratis
omvisninger
og aktiviteter

Spørsmål: Ring 91137801 eller e-post info@jernverket.info

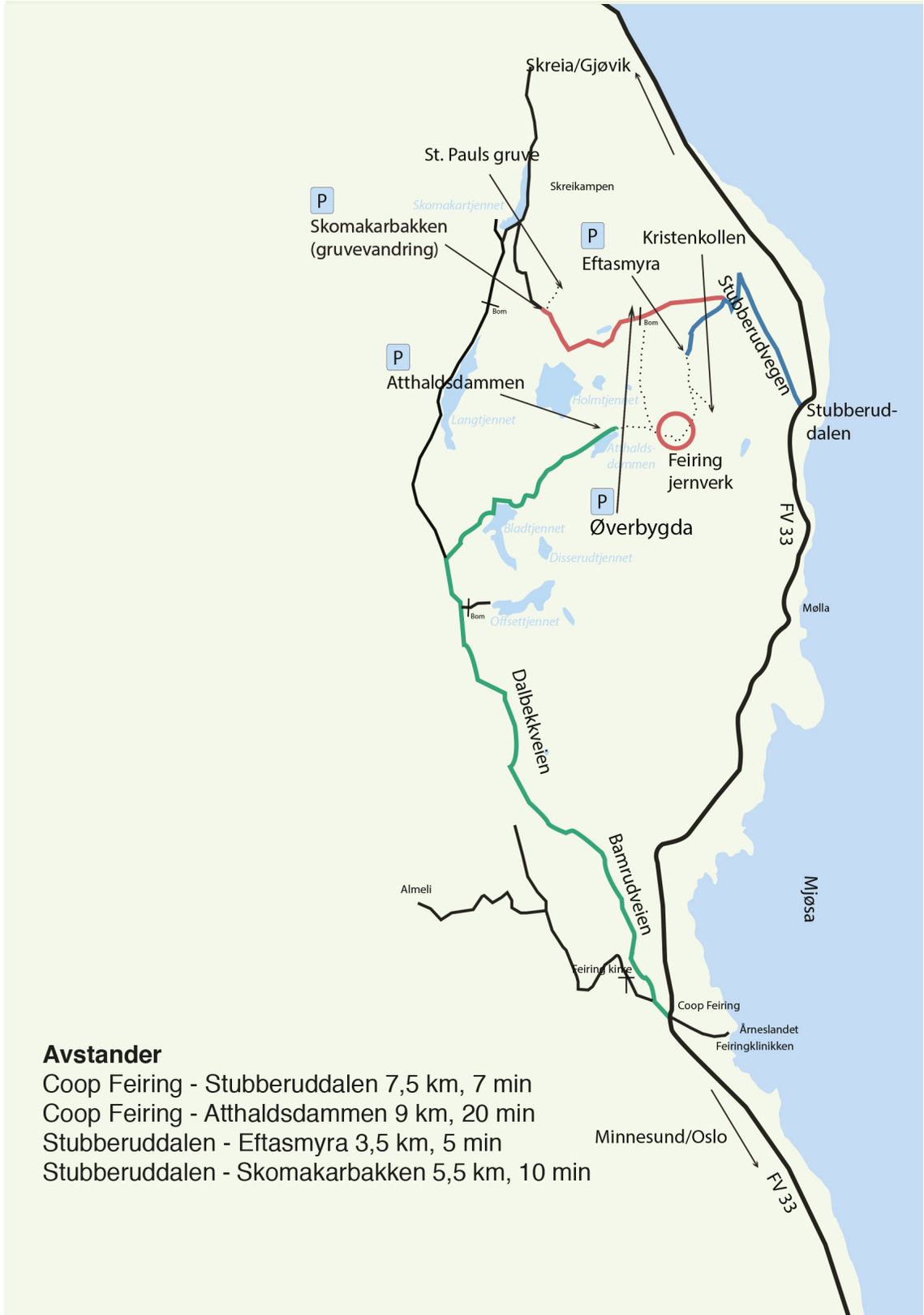

Avstander
Coop Feiring - Stubberuddalen 7,5 km, 7 min
Coop Feiring - Atthaldsdammen 9 km, 20 min
Stubberuddalen - Eftasmyra 3,5 km, 5 min
Stubberuddalen - Skomakarbakken 5,5 km, 10 min

Jernverkshelga i Feiring arrangeres av
styret for Jernverkshelga og Feiring Jernverks Venner.
Takk til alle frivillige, sponsorer og støttespillere!

Trykk: annelena@artleap.no
Foto: Joran Kristensen

Totens Sparebank

AVINOR

Eidsvoll kommune

Melby BILSALG
63 96 88 70
90 91 00 25
2092 Minnesund

reklame-huset.no
alt innen reklame

Svendby Bygg Consult
PROSJEKTLEDELSE - BYGGELEDELSE - PROSJEKTERING
Aarnesveien 13, 2093 Feiring. Tlf 63 96 11 70

OMA
OLE M. ALMELI A/S

SYMASKINER I SENTRUM
oystein.haugen@symaskin.as TLF: 95 99 5096

BB Bjørnstad Bil as

coop marked
coop marked

MATHIESEN EIDSVOLD VÆRK

AASEN BIL AS
Minnesund - www.aasen-bil.no

www.jernverket.info

«Jernverkshelga i Feiring»